

5. Haacke R. Die kaiserliche Politik in den Auseinandersetzungen um Chalkedon (451–553) / R. Haacke // Das Konzil von Chalkedon. – 1953. – Bd 2. – S.95–177.

6. Даулинг М. Христология Леонтия Византийского / М. Даулинг // Леонтий Византийский: сб. исслед. / [ред. А. Р. Фокин]. – М.: Центр библейск.–патрол. исслед.: Имперіум Пресс, 2006. – С.554–631.

7. Кросс Р. Индивидуальные природы в христологии Леонтия Вмзантийского / Р. Кросс // Леонтий Византийский: сб. исслед. / [ред. А. Р. Фокин]. – М.: Центр библейск.–патрол. исслед.: Имперіум Пресс, 2006. – С.632–654.

8. Грильмайер А. Христос в христианском Предании / А. Грильмайер // Леонтий Византийский: сб. исслед. / [ред. А. Р. Фокин]. – М.: Центр библейск.–патрол. исслед.: Имперіум Пресс, 2006. – С.459–553.

9. Кондратьева И. Давні Східні Церкви: ідентифікація, історія, сучасність: монографія / І. В. Кондратьева. – К.: xxxh, 2012. – 496 с.

10. Селезнев Н. Христология Ассирийской Церкви Востока: Анализ основных материалов в контексте истории формирования вероучения / Н. Н. Селезнев. – М.: Euroasiatica, 2002. – 198 с.

11. Деяния вселенских соборов, изданные в русском переводе при Казанской духовной академии: [в 7 т.]. – Казань: в типографии Губернского правления, 1913. – Т.5. – 320 с.

12. Graffin R. Histoire nestorienne: Chronique de Séert / R. Graffin [Éd. A. Scheretal] // Patrologia orientalis. – T.7. – Fascicule. 2. – Paris: Firmin–DidotEt, 1950. – 203 p.

References

1. Bolotov V. Lekcii po istorii Drevnej Cerkvi. Tom 2 / V. V. Bolotov. – Sankt–Peterburg: Aksiom jestin, 2006. – 475 s.

2. Lozins'kyj K. Svjatyj pravovirnyj Justynian I Velykyj (527–565) hrystyjans'kyj imperator i bogoslov / protojerej Kostjantyn Lozins'kyj. – K.: [b. v.], 2014. – 590 s.

3. Sokolov V. Leontij Vizantijskij: ego zhizn' i literaturnye trudy / V. Sokolov // Leontij Vizantijskij: sb. issled. / [red. A. R. Fokin]. – M.: Centr biblejsk.–patroл. issled.: Imperium Press, 2006. – S.10–458.

4. Mejendorf I. Vizantijskoe nasledie v Pravoslavnoj Cerkvi: sbornik / Protopresv. I. Mejendorf; Per. s angl. – Kiev: Centr pravoslavnoj knigi, 2007. – 352 s.

5. Haacke R. Die kaiserliche Politik in den Auseinandersetzungen um Chalkedon (451–553) / R. Haacke // Das Konzil von Chalkedon. – 1953. – Bd 2. – S.95–177.

6. Dauling M. Hristologija Leontija Vizantijskogo / M. Dauling // Leontij Vizantijskij: sb. issled. / [red. A. R. Fokin]. – M.: Centr biblejsk.–patroл. issled.: Imperium Press, 2006. – S.554–631.

7. Kross R. Individual'nye prirody v hristologii Leontija Vmzantijskogo / R. Kross // Leontij Vizantijskij: sb. issled. / [red. A. R. Fokin]. – M.: Centr biblejsk.–patroл. issled.: Imperium Press, 2006. – S.632–654.

8. Gril'majer A. Hristos v hristianskom Predanii / A. Gril'majer // Leontij Vizantijskij: sb. issled. / [red. A. R. Fokin]. – M.: Centr biblejsk.–patroл. issled.: Imperium Press, 2006. – S.459–553.

9. Kondrat'jeva I. Davni Shidni Cerkvy: identyfikacija, istorija, sучasnist': monografija / I. V. Kondrat'jeva. – K.: hhhh, 2012. – 496 s.

10. Seleznev N. Hristologija Assirijskoj Cerkvi Vostoka: Analiz osnovnyh materialov v kontekste istorii formirovanija verouchenija / N. N. Seleznev. – M.: Euroasiatica, 2002. – 198 s.

11. Dejanija vselenskih soborov, izdannye v russkom perevode pri Kazanskoj duhovnoj akademii: [v 7 t.]. – Kazan': v tipografii Gubernskogo pravlenija, 1913. – T.5. – 320 s.

12. Graffin R. Histoire nestorienne: Chronique de Séert / R. Graffin [Éd. A. Scheretal] // Patrologia orientalis. – T.7. – Fascicule. 2. – Paris: Firmin–Didot Et, 1950. – 203 p.

Sokolovsky O. L., Candidate of Philosophy, Associate Professor, Zhytomyr State University Ivan Franko (Ukraine, Zhytomyr), osokol_83@ukr.net

Christological discourse in the period of the Fifth Ecumenical Council

The article is devoted to the study of Christological discussions of the period of the Fifth Ecumenical Council between representatives of Christian communities. It is established that their result was the product of theological formulas that helped the Orthodox to explain to Monophysites the terminology of Cyril of Alexandria, whose teaching was the basis of the confession of the Eastern Churches. The formation,

through the introduction of the Theopascist formulas in the Chalcedonian Oros, the theological views of the Emperor Justinian with the purpose of overcoming the Monophysite schism, was studied. It is proved that the Christology of the first half of the 5th c. In the interpretation of Justinian, with the support of the theologians of the new generation, acquired other qualities. Its content boils down to a refutation of the deep differences between the Chalcedonian Oros and the Christological doctrine of Cyril of Alexandria, and to the justification of the interdependence of the two systems. The reliance on Neohaldiconism, which expressed the position of Byzantine Orthodoxy, was an unsuccessful tactical step in this process, confining itself to integrating the previous ideas into the Christological doctrine.

Keywords: Christological doctrine, soieriology, theology, dogma.

* * *

УДК 261.9

Станкевич В. А.,

аспірант кафедри культурології, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), vitaliy.ots@gmail.com

Виникаючі учнівські практики в сучасному євангельському середовищі

Здійснено аналіз сучасних практик, які в силу своєї місії і стратегії намагаються відродити та втілити ідеї новозавітного учінства. Серед сучасних практик учінства поряд з дієвими місіонерсько-виховними є виникаючі практики учінства (душеопікунство, наставництво, коучінг та практика домашніх груп). В порівнянні з діючими мають більш локальний характер і меншу вагу в євангельському середовищі. Маючи фрагментарну природу новозавітного учінства, в своїй методології використовують сучасні знання психології, психотерапії, менеджменту. Серед виникаючих практик відрізняється практика домашніх груп. Серед існуючих вона в собі об'єднує всі елементи новозавітного учінства та існує в контексті еkleзіологічної спільноти. Саме практика домашніх груп є сприятливою для відродження метаучінства.

Ключові слова: виховання, учінство, душеопікунство, наставництво, коучінг, практика домашніх груп.

Неформальні підходи до виховання лідерів в церкві і суспільстві є дуже актуальними в євангельському середовищі. Сама ідея виховання і підготовки пов'язана з церковною кризою і не здатністю останньою готувати служителів для різного виду служіння. Крім формальної богословської освіти, неформальних підходів до підготовки лідерів та місіонерства, як засобу розповсюдження сучасних практик учінства в контексті християнського служіння існують ще виникаючі практики учінства. В порівнянні з діючими сучасними місіонерсько-виховними практиками вони мають не такий загальний характер. Окремі мають тільки деякі елементи новозавітного ідеалу учінства. В питанні ефективності виникаючі учнівські практики є набагато діяльнішими. До них можна віднести душеопікунство (християнське консультування), наставництва(сучасний термін – менторство), християнський коучінг та практика домашніх малих груп.

Завданням статті є критичний аналіз основних різновидів новітнього учінства, які практикуються в українському релігійному середовищі.

Діючі практики учінства (освіта, лідерство і місіонерство) і виникаючі практики в багатьох теоретичних і практичних засадах тотожні. В свою чергу представляються як окремі церковні і парацерковні дисципліни. Особливість даного виду практик полягає в тому, що вони діють виключно в еkleзіологічній спільноті, що в порівнянні з освітою, лідерством і місіонерством, яке переважно реалізується місіонерськими організаціями, навчальними закладами

та союзами церков, є більш ближчим до новозавітного ідеалу учнівства.

Виникаючі практики учнівства мають свою традицію та історію. Душеопікунство в порівнянні з іншим має більшу історію. Душеопікунство в багатьох елементах теорії і практики є тотожним з практикою сповіді та християнським консультуванням. Менторство, коучінг та практика домашніх груп, це запозичені практики, привнесені з інших традицій. Останні практики або асимілювалися і об'єдналися з подібними практиками, або були адаптовані враховуючи східноєвропейські особливості. Виникаючі практики мають не такий глобальний масштаб в східноєвропейському контексті. У різних регіонах дані практики по-різному сприймаються й реалізуються в діяльності церкви. Поступаються вони і в організованості та в ступені богословського осмислення, що виражається у відсутності серйозних теоретичних досліджень. Тому, досить важко здійснити осмислення виникаючих практик. Підчас потрібно осмислювати західний варіант практик, які були в більшій мірі перейняті і частково адаптовані.

Серед виникаючих практик виділяється душеопікунство. Саме поняття виникло в контексті пасторського служіння та богослов'я. Опікуватися душею може не тільки священнослужитель, але всі члени еклесіологічної спільноти. Подобою даної практики є містеріальна практика сповіді в католицькій та православній традиції. Остання, в історичних церквах, може звершуватися лише священником. В східноєвропейському контексті також відбувається певний поділ, сповідь – прерогатива переважно рукопокладеного служителя, хоча є і винятки, душеопікунство – всієї спільноти, в контексті слів апостола Павла «носіть тягарі один-одного». Душеопікунство тісно переплітається з пасторським консультуванням, що є західним зразком східноєвропейської практики душеопікунства.

Ще однією виникаючою практикою є наставництво, яке спрямоване на аудиторію навернених послідовників християнства. Особливістю східноєвропейського контексту є в тому, що наставництво або об'єднує в собі учнівство, або є більш вагомим. Таке положення справ викликано історичними особливостями ще з часів катехуманічних і катехетичних шкіл, які замінили учнівство в контексті виникнення формальної християнської освіти.

Окреслюючи важливість наставництва, в передмові до книги М. Сандерса «Сила наставництва» Тимофій Крауч, через призму багатолітнього служіння в східноєвропейському контексті пише: «За п'ятнадцять років, які я працював поруч з російськими служителями, моя впевненість в тому, що їм потрібна наставницька турбота тільки зросла. Я часто зустрічав талановитих лідерів, які вірно служили Богу, але в них не було старшого брата, котрий проявляв би турботу про їх життя. Не дивно..., що вони не володіють необхідними навичками для наставництва» [1, с. 4]. Т. Крауч наводить і позитивні приклади наставництва, але в пострадянському контексті практика наставництва є досить поодиноким явищем. Сама практика в більшій мірі була запозичена в західному практичному богослов'ї. Є декілька перекладених англомовних книг, однією із яких є книга М. Сандерса, який неодноразово був в Росії та в Україні [1, с. 5]. Філософією його пастирського

служіння є ідея, що «учнівство – це служіння на яке має працювати вся церква» [1, с. 13]. М. Сандерсом наставництво сприймається як допомога в процесі особистісного формування, коли християнин проходить стадії особистісного, емоційного, духовного, освітнього та інтелектуального розвитку [1, с. 23]. В центрі наставництва є формування характеру майбутнього лідера [1, с. 27].

Сандерс пропонує аргументи, чому наставництво має займати провідне місце в концепції церковного служіння. Наставництво, це не просто дієвий спосіб передати естафету служіння наступному поколінню, але найбільш відповідний біблійному світогляду [1, с. 31–32]. Наставництво має глибокі історичні коріння в контексті концепції «майстер і підмайстер» [1, с. 33]. Суспільство переживає потребу в наставництві [1, с. 34–36]. Автор пропонує унікальні біблійні моделі наставництва. Модель «один для одного»: Ілія та Єлісей; модель «один для двох»: Мойсей, Ісус Навин, Халев; модель наставництва в групі: Ісус і дванадцять учнів; модель індивідуального підходу: Ісус і Петро; модель наставництва на прикладі Павла і Тимофія [1, с. 57–67].

Приділяє достатню увагу учнівству, як частині наставництва. Сандерс зазначає, що духовне формування має розпочатися з якісного учнівства [1, с. 82]. Він вказує на те, що Ісус розпочав Своє служіння з обрання учнів. Продовжував його виховуючи учнів. А йдучи із землі сказав: «Ідіть і набувайте більше учнів» [1, с. 83]. Дає визначення учнівству: «Учнівство – це процес, в якому християнин, життя якого гідне прикладу, присвячує себе на довгостроковий період декільком людям, спасенним у Христі, з ціллю допомагати їм, і направляти їх на дорозі зрілості, й озброювати їх для продовження самих себе в третьому духовному поколінні» [1, с. 87]. М. Сандерс здійснив глибоке переосмислення наставництва. Показав його актуальність в особистісному рості з перспективою наступництва. Окреслив його теоретичну і практичну складову. Особливістю його богослов'я, як і західного взагалі вважати учнівство в широкому сенсі частиною практичного богослов'я, а в вузькому – наставництвом.

Проблема відсутності наставництва в східноєвропейському контексті полягає в тому, що велика кількість лідерів розвивалися самотужки, за допомогою самоосвіти. Не маючи позитивного досвіду наставництва й розвитку колективізму в радянській період, де питання індивідуального розвитку лишалося в стороні, вплинули на відсутність досвіду довіри й підзвітності більш духовному й зрілому послідовнику християнства. Питання духовного росту віруючих, що зазнавали утисків від радянської влади, було особистою і автономною справою. Ділитися своїми досягненнями було гордістю, а невдачами – сором'язливістю. В час відносної свободи ситуація поступово змінюється, але шлейф колективізму і страху відкритися в справі наставництва, помітний і зараз.

У філософії західного практичного богослов'я під час слово учнівство і наставництво є синонімами. Учнівство є або частиною наставництва, або сприймається ще вужче [2, с. 21], що є не зовсім вірно. Наставництво є частиною учнівства, це помітно під час екзегетично-богословського та лексичного аналізу ідеалу новозавітного учнівства. Відривання наставництва від матетеології є богословською помилкою як в

теоретичному, так і в практичному сенсі. Наставництво – частина матетеології, яка відноситься до виникаючих практик учнівства. Відсутність власної традиції наставництва й осмислення її змусило перейняти не тільки позитивність менторства, але й і недоліки західного богослов'я.

Християнський коучінг є також однією з виникаючих практик учнівства в регіоні Східної Європи. На відміну від консультування і менторства є ще маловідомим в євангельській спільноті в широкому сенсі. Але з іншої сторони, сам термін є достатньо вживаним. Відбуваються спроби здійснення навчання по теорії і практиці коучінгу. Християнська організація «Молодь для Христа» одна з перших розпочала закрите навчання коучінгу. Оскільки практика є виникаюча, відповідно в східноєвропейському контексті література вітчизняних авторів відсутня. Тому короткий аналіз можна зробити з перекладеної літератури, яка формує уявлення про теорію і практику даної практики.

Гарі Коллінз вказує, що коучінг це новий напрям в душеопікуванні, що відрізняється від традиційного консультування і християнського керівництва тим, що має меншу психологічну практику і направлений не на рішення проблем, а на реалізацію особистісного потенціалу [2, с. 7, 17]. Саме слово зазнало лінгвістичної трансформації. Спочатку воно означало карету, яка перевозила з одного місця в інше. Потім так називали інструктора по плаванню і використовувалося в спортивній термінології і ототожнюється зі словом тренер. А згодом це слово почало використовуватися в різних галузях [2, с. 15]. ЛуТайс дає наступне визначення коучінгу: «Коучінг – це така допомога людям, котра надихає на їх особистісний ріст і надихає їх діяти так, щоб вони досягали в цьому рості більш високого рівня» [2, с. 17].

За своєю природою, коучінг подібний в багатьох аспектах з наставництвом, відповідно він подібний і з учнівством. Іронія в тому, що менторство і коучінг прийшли в християнське служіння з бізнесу та менеджменту, а не навпаки [3], і використовують методики світських коучів [2, с. 23]. Незважаючи, що практик є новою, але її корні можна спостерігати в діяльності Ісуса Христа [2, с. 22]. Розглядаючи дану практику в контексті відносин апостола Павла і Тимофія, помітно, що Павло неодноразово вказує на необхідність розвитку духовного потенціалу свого учня.

Реалізовувати практику коучінгу в сучасних умовах та можливостях можна як один на один, та і дистанційно [2, с. 23]. Практика може переслідувати як реалізацію духовного потенціалу в служінні, так і професійній діяльності євангельських віруючих взагалі [2, с. 27–29]. Коучінг може реалізуватися в період кризи та в період успіху. У сфері бізнесу та в сімейних стосунках.

Коучінг – практика направлена на реалізацію потенціалу. Сама практика, яка по всім ознакам виникаюча, вона є маловідомою, що вимагає більш поглибленого вивчення в східноєвропейському контексті. Огляд коучінга показує, що в ідеології присутні ідеї новозавітного учнівства. Хоч на відміну інших сучасних практик учнівства, коучінг виник не в єклезіологічній спільноті, а був принесений із зовні, викликає певну критику.

Перших три виникаючі практики учнівства мають часткове співвідношення з новозавітним ідеалом

учнівства, порівнюючи з наступною. Сама практика домашніх малих груп частково запозичена із західного практичного богослов'я, а з іншого боку є вже традиційною в євангельській спільноті, пройшовши певний шлях адаптування. Виникнення практики домашніх груп пов'язане з протестантською ідеєю *ad fontes* – повернення до першоджерел християнства. Володимир Омельчук, український баптистський пастор, який є одним із ідеологів і проповідників служіння домашніх груп, в передмові своєї книги пише аргумент на користь переваги служіння домашніх груп наступне: «Церква ХХІ століття, повинна в своєму житті керуватися тими принципами, якими керувалась Церква І століття... домашні групи – це основна форма церковного життя, яке ми бачимо в Біблії» [4, с. 3–4]. Подібна ідея висловлюється і Д. Кірквудом [5, с. 38–39]. Дивлячись на тексти, де описуються новозавітні зібрання віруючих (Дії 2:46–47; 5:42; 12:12; 20:17–20; Рим 16:3–5; 16:14–15; 1 Кор 16:19; Кол 4:15; Филип 1:2) помітно, що апостольська церква використовувала доми для зібрання і богослужінь. Омельчук підмітив, що після П'ятидесятниці завдяки проповіді Петра було наведено декілька тисяч, звичайно, що така кількість не могла разом збиратися в одному місці. Збиралися по домах, а враховуючи чисельність навернених, таких домів була велика кількість [4, с. 4].

Ідея повернення до малих домашніх груп є однією із ефективніших сучасних практик учнівства [5, с. 37–42]. Розглядаючи світову тенденцію християнських церков, що розвиваються і збільшуються, помітно, що вони використовують дану єклезіологічну практику [5, с. 46]. Варто зазначити, що в Східній Європі також помітно дану тенденцію. Наприклад, в Західному та Центральному регіоні України, служіння малих груп має масове використання євангельськими церквами. По відношенню до інших регіонів кількість віруючих євангельської традиції зростає, подібно, як і служіння, що в порівнянні з іншими регіонами є краще розвинуте.

Основними елементами малої домашньої групи, враховуючи тенденції та досвід в східноєвропейському контексті є наступні складові. Місцем збирання має бути дім. Самий кращий варіант в домі лідера групи. Хоча може бути в домі учасника групи як у наверненого так і в того, хто знаходиться в учнівському процесі. В євангельській спільноті є досвід імітувати подобу домашніх груп і збиратися в церковних кілосах, називаючи їх малими групами. Сама ідея збору полягає поза культовою спорудою Дому молитви. Збір в одному місці був можливим в храмі до його зруйнування, опісля можливість спільно збору стало можливим в добу постнікейського християнства. Лідер групи, що є праобразом вчителя новозавітного учнівства, ставить перед собою завдання виховати лідера для нової групи й інших служнів як в групі, так і в загальному церковному середовищі. Група не сприймає себе окремою спільнотою, відчуває общинність з іншими групами та членами як помісної, так і всесвітньої церкви всіх часів і поколінь. Завдання лідера виховувати учнів, які згодом стануть лідерами різних служінь. Саме для цього й існує група в учнівській перспективі. Учнівство в домашніх групах потрібно також і для спілкування без якого в соціальному дискурсі, не може існувати особистість. Мікроклімат, атмосфера і соціальні відносини,

об'єднують членів групи. Їх об'єднує також і спільне поклоніння. Адже учнівство новозавітного зразку має доксологічну природу. Домашня група найефективніше задовольняє всі еклезіологічні потреби її учасників.

Лідер групи дбає про її поповнення. Це змушує його займатися особистим благовістям шляхом побудови відносин. Володимир Омельчук називає даний процес пошуком «людини світу». В даний вираз він вкладає наступний сенс: «Людина світу» – це будь-яка людина з репутацією. Причому репутація може бути різного роду» [4, с. 9]. Запросивши в групу, лідер й інші члени групи будують відносини. Важливо в учнівському дискурсі, щоб лідер займав центральне місце в побудові відносин.

Новонавернених лідер представляє еклезіологічній спільноті приймає активну участь в процесі підготовки до водного хрещення, яке є засобом входження в еклезіологічну спільноту. В процесі підготовки і після хрещення лідер наставляє і навчає. Навчання проходить і в самій групі і під час особистих зустрічей. Навчання в групі побудоване таким чином, що в ньому вчать і навчаються як від вчителя, так і один від одного, під час використання обцинної герменевтики Писань Старого і Нового Завіту. Відносини в групі визначаються не тільки в дискурсі проведення безпосередньо самої групи, але і поза нею, в чому допомагають сучасні технології.

Важливу роль в лідерстві домашніх груп відіграє учнівський матетеологічний принцип «вчити як вчив Христос». Даний принцип впливає не тільки з педагогіки, запропонованої Христом, але визначає характер лідера як духовної особистості, що має володіти учнівською методологією та матетеологічною етикою. Педагогіка та етика учнівства є фундаментом еклезіології в сучасному постмодерному суспільстві.

Лідер групи підтримує централізовані відносини з іншими лідерами груп. Церква XXI століття в епоху постмодерну – це церква домашніх груп. Яка живе максимально колективно і водночас функціонує в учнівських групах. Саме в цьому і є глокальність постмодернізму. Домашні групи направлені на невірних, а ті хто навернулися перебувають під пильним наглядом лідера, новозавітного вчителя, який навернув. Феноменом виникаючих практик є те, що в одній групі може бути декілька вчителів. Термінологією апостола Павла «бути батьками». В сучасній учнівській групі перевага до пошуку і навернення «людей світу» як ключових особистостей, так і просто пересічних людей належить лідеру. Але показником готовності учня до продовження учнівського процесу полягає в тому, щоб стати духовним батьком. Саме духовне батьківство вказує на продовження учнівства. В кінцевому результаті група помножується. З'являється новий лідер. Як зазначає В. Омельчук група помножується, а не ділиться [4, с. 8]. Головна ціль домашньої групи саме і полягає в тому, щоб з'явилася нова. Група не існує для себе, подібно як і не являється самоціллю. Ідея групи в примноженні і поширенні. Дивлячись на історію апостольської церкви, все почалося з групи, а закінчилось, що третя частина світу сповідує християнство, хоч часто і формально.

Представлений опис домашніх груп є ідеалістичний. Скоріш всього це представлення певної моделі. В більшості реальних домашніх і малих груп є далеко від представленого опису. Але в той же час, порівнюючи дану практику з новозавітним ідеалом

учнівства помітно, що домашні групи дуже близькі як в теоретичному, так і в практичному сенсі з новозавітним учнівством. В порівнянні з іншими діючими та виникаючими практиками учнівства модель домашніх груп функціонує в площині еклезіологічної спільноти. Присутня наступність. Мається на увазі, духовний батько продовжує процес учнівства. На даному етапі таких груп є не так багато. Велика кількість груп є лише копіюванням та імітацією, не розуміючи ідеї, не маючи богословського осмислення та відсутності позитивного власного досвіду домашньої групи. Всі починання, як правило відбуваються на емоціях після ще однієї конференції, семінару, як це часто прийнято в євангельському середовищі. Учнівство повинно мати владу – вчителем може бути той, хто був учнем. Щоб створити умови для учнівства в домашній групі потрібно осмислення та позитивний досвід. В сучасному євангельському контексті, враховуючи особливості часу, з позитивним досвідом є проблеми. Тоді почати потрібно з богословської рефлексії та віри в новозавітне учнівство.

Домашні групи учнівства, можуть претендувати на метаучнівство, як відродження новозавітного ідеалу учнівства, чому буде присвячено наступний підрозділ дисертації.

Осмислюючи виникаючі практики учнівства помітно, що вони в порівнянні з діючими мають більш локальний характер. Є менш осмислені, що пов'язано з відсутністю масового використання в євангельській спільноті східноєвропейського контексту. В своїй ефективності є більш дієвими і реалізуються в порівнянні з дієвими в еклезіологічній спільноті. Маючи фрагментарну природу новозавітного учнівства, в своїй методології використовують сучасні знання психології, психотерапії, менеджменту. В контексті Східної Європи є недостатньо осмислені теоретичні та практичні засади. Відсутнє також і богословське осмислення. Також помітно певну маргінальність, яка полягає в роздробленні даних практик на окремі підпрактики. Об'єднання виникаючих практик в одну сучасну метапрактику було б більш корисним в євангельському середовищі східноєвропейського контексту.

Список використаних джерел

1. Сандерс М. Сила наставництва. Изменения тех, кто изменит мир / М. Сандерс. – СПб.: Мирт, 2013. – 203 с.
2. Коллинз Г. Коучинг в христианском служении: как помочь людям реализовать свой потенциал / Гари Коллинз. – СПб.: Мирт, 2006. – 411 с.
3. Раш М. Менеджмент: Библийский путь / М. Раш. – П.: Логос, 2011. – 184 с.
4. Омельчук В. 52 темы для домашних групп / В. Омельчук. – Л.: Християнське життя, 2013. – 176 с.
5. Кирквуд Д. Служитель, воспитывающий учеников / Дэвид Кирквуд. – Р.: Ровенская духовная семинария и академия, 2006. – 490 с.

References

1. Sanders M. Sila nastavnichestva. Izmenyaya tekhn, kto izmenit mir / M. Sanders. – SPb.: Mirt, 2013. – 203 s.
2. Kollinz G. Kouching v khristianskom sluzhenii: kak pomoch' lyudyam realizovat' svoy potentsial / Gari Kollinz. – SPb.: Mirt, 2006. – 411 s.
3. Rash M. Menedzhment: Bibleyskiy put' / M. Rash. – SPb.: Logos, 2011. – 184 s.
4. Omel'chuk V. 52 temy dlya domashnikh grupp / V. Omel'chuk. – L'viv.: Khristiyans'ke zhittya, 2013. – 176 s.

5. Kirkvud D. Sluzhitel', vospityvayushchiy uchenikov / Devid Kirkvud. – R.: Rovenskaya dukhovnaya seminariya i akademiya, 2006. – 490 s.

Stankevich V. A., master of history, postgraduate student of the Cultural Studies Department of National Pedagogical Drahomanov University (Ukraine, Kyiv), vitaliy.ots@gmail.com

Emerging student practices in the modern evangelical environment

The analysis of modern practices, which, by virtue of their mission and strategy, are trying to revive and embody the ideas of the New Testament apprenticeship. Among the contemporary practices of apprenticeship, along with active missionary education, are the emerging practices of apprenticeship (mentoring, mentoring, coaching and homegroup practice). Compared to the active ones, they have a more local character and less weight in the gospel environment. With the fragmentary nature of the New Testament apprenticeship, modern methods of psychology, psychotherapy, and management are used in their methodology. Among the emerging practices, the practice of homegroups is different. Among its existing ones, it combines all elements of the New Testament apprenticeship and exists in the context of the ecclesiological community. It is the practice of homegroups that is conducive to the revival of meta-learning.

Keywords: education, apprenticeship, spirituality, mentoring, coaching, practice of homegroups.

* * *

УДК 27–526.62:7.04]:165.741

Баліцка М. Р.,
аспірантка кафедри історії та теорії культури
філософського факультету, Львівський
національний університет ім. Івана Франка
(Україна, Львів), mariana908@ukr.net

ДУАЛЬНІСТЬ ПРАГМАТИЧНОГО І САКРАЛЬНОГО В ІКОНОГРАФІЧНІЙ ТРАДИЦІЇ

Розглянуто поняття сакрального і прагматичного та висвітлено їх зв'язок через іконографічні сюжети. Простежено прагматичний механізм впливу ікони з різноманітними іконографіями в пошуках Бога. Проаналізовано взаємозв'язок Бога та людини за посередництва ікони.

В сакральному виявлено присутність святого, яке просякнuto істинним, чогось неземного, що не просто усвідомити у світі сучасних тенденцій. Водночас простежено витoki прагматичного із сакрального, засобом в цьому стає ікона, з різноманітними іконографічними сценами, візуалізації святого життя, яке надихатиме і допомагатиме. Важливим структурним елементом у цій системі є віра, яка не лише з ехатологічної точки зору, а й з пізнавальної, допомагає прагматизму знайти своє місце у ніші сакрального.

У статті використано синергійний, каузальний методи та метод мистецтвознавчого аналізу.

Ключові слова: сакральне, прагматичне, ікона, іконографічні сюжети, віра.

Дослідження даної проблематики залишається актуальним з огляду на те, що прагматичне залишається у сфері сакрального, та не торкається категорії профанного. Мистецтвознавчий аналіз іконографії частково підкреслює дуальність прагматичного та сакрального, звернувши увагу на символічності, акцентуючи його значення у релігієзнавчо-богословському дискурсі.

Ікона з погляду на свою естетику і як зображувальний символ несе в собі інформацію про Бога, та є тою частиною матеріального, яке варте пошани. Нагадуванням про присутність Господа та Його благодать та про сцени зі Святого Письма. Це зображення історії Церкви та її догм через фарби, плями та лінії, і їх естетичну наповненість. На цьому аспекті ікономалювання та іконопочитання наголошує преподобний св. Йоан Дамаскін.

Зв'язок практичного та пізнавального в методології богослов'я, який визначає герменевтичний ранг ікони, досліджує Кароль Клявза («Богословська герменевтика ікони» 2009 р.). В практичній дії автор акцентує і

підкреслює моральні наслідки правди, пізнаної та пережитої за допомогою споглядання між людиною та іконою.

Звернення до ікон і до духовного розважання над історією спасіння, яка присутня в них, духовного значення іконографії та безперервний зв'язок і з Святим Письмом знаходимо у дослідженнях Якова Креховецького («Богослов'я та духовність ікони» 2008), яке написано у дусі екуменізму.

Від так, виявлення нових властивостей сакрального і прагматичного у іконографічній екуменічній традиції є метою даного дослідження.

Новизною дослідження є звернення «структур» ікони до прагматичного філософського досвіду, вивчення його та дослідження. Релігієзнавчо-богословський аспект виступає лише посередником, ідеєю чи істиною, яка допомагає звернути людську увагу на «елементи» іконографічних зображень, допомоги та віри, як частини системи полегшення тиску руху життя на людину.

Прагматичне виходить із сакрального в момент людського занепокоєння та моральної втоми, коли присутнє прагнення довірити все у руки Всевишнього на Його волю, і можливо на хвилю чи півжиття заспокоїтися. Так як священник на службі Божій дає благословення і настановляє на чоловіколюбство, десь паралельно рефлексуємо до ікони, де є і благословення Боже, через участь персонального зображення святого у нашій молитві, «бо Господь і явився нам...» і говорить до нас, так і чоловіколюбство у широкому сенсі цього поняття: себе, і всіх своїх потреб і ближнього свого.

Звертаючись до поняття сакральне (від лат. «sacrum») – «священна річ», «дія» – термін, що характеризує церковні таїнства, предмети релігійного поклоніння, речі, які відносяться до релігійного культу, все, що згідно з вченням церкви наділене Божою благодаттю. Сакральне – завжди релігійно санкціоноване. В історичному контексті – в процесі переходу від «релігії закону» до «релігії спасіння». Сакральне інтерпретується як «святе» набуваючи чітких етичних характеристик [6, с. 562]). В даній ситуації підкреслюємо, те що святість сакрального не є недоторканою і виконує не лише споглядальну функцію, а й своєрідного посередника у діалозі Бога і людини.

Також в іконі є та житейська правда, яку прирівнюємо з добром, красою естетичною та мисленневою, розуміємо, що через ці категорії і шукаємо Бога. «Правда міститься в об'явленні згідно з традицією культури вона сягає єврейської етимології слова «mipa» – і означає «повноту існування, усе, що триває», «вірне», «непроминальне», дослідник богословської герменевтики ікони Кароль Клявза також акцентує не на епістемологічному чи логічному дискурсі, а на органічному зв'язку ікони з людиною та її особистого спрямування до добра, правди та краси [3, с. 70].

Про важливість та цінність богословських ідей для реального життя з вектору прагматизму писав Вільям Джеймс. Дослідник підкреслює їхню істинність в міру своєї придатності до практичного.

Візьмемо до прикладу таку життєву ситуацію. В подружньої пари не має дітей. Відвідуючи храми, чи просто будучи добре обізнаними, через спільноту конфесійної ідентифікації, про свято Благовіщення Пресвятої Богородиці. Його богословсько-іконографічне